

Mfv.II.10.730/2013/5.szám

A Kúria Serfőzőné dr. Fábián Erzsébet ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű felpereseknek ... jogtanácsos által képviselt alperes ellen túlszolgálatért járó díjazás iránt a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 3.M.205/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.429/2013/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.429/2013/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.205/2011/35. számú ítéletét megváltoztatja és a felperesek keresetét elutasítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy tizenöt napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 20.000 (húszezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperesek az alperes hivatásos állományú tagjaként a ... Fővámhivatal Mélységi Ellenőrző Csoportjában (MECS) teljesítettek szolgálatot 2004. május 1-től 2008. december 31-ig.

A Mélységi Ellenőrző Csoportok felállításáról és működési rendjéről a 45/2004.(VIII.28.) VPOP utasítás, valamint az 56/2006.(VI.12.) VPOP utasítás rendelkezett. E normatív utasításokban foglaltak szerint a mélységi ellenőrző csoportoknak a feladataikat Magyarország EU-s külső és belső határszakaszán állandó pénzügyőri jelenlét biztosításával folyamatos szolgálatellátás keretében kellett végezniük 12 órás váltásos rendszerben. Ennek megfelelően felperesek szolgálatteljesítési ideje úgy lett meghatározva, hogy 12 órás szolgálatot követően 24 óra pihenőidő biztosítására, majd a következő 12 órás szolgálatot követően 48 óra pihenőidő biztosítására került sor esetükben.

A felperesek a szolgálati panaszaik elutasítását követően kereseti

kérelmet nyújtottak be a Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. Az I. rendű felperes a 2005. december 1-től 2008. december 31-ig terjedő időre 867.495 forint, a II. és III. rendű felperes a 2005. április 17-től 2008. november 30-ig terjedő időtartamra 1.571.826 forint, illetve 1.385.592 forint túlszolgálatért járó díjazás és törvényes kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperesek a kereseti kérelmük jogalapjaként arra hivatkoztak, hogy a szolgálatteljesítési helyükön (MECS) a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 320. §-a alapján váltószolgálat elrendelésére, folyamatos szolgálatteljesítésre nem lett volna lehetőség, így a perbeli időszakban az általuk szombaton és vasárnap, mint pihenőnapon és a munkaszüneti napokon teljesített szolgálat túlszolgálatnak minősül.

A Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 3.M.205/2011/35. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 867.495 forint, a II. rendű felperesnek 1.571.826 forint, míg a III. rendű felperesnek 1.385.592 forint túlszolgálati díjat, valamint ezen összegek törvényes kamatát és perköltséget.

Az ítélet indokolása szerint a perbeli adatok alapján tényként lehetett megállapítani, hogy 2004. május 1. után a ... Fővármihivatalban létrehozott MECS Alosztály szolgálatszervezése a 45/2004.(IV.28.) VPOP utasítás 3.11. pontja alapján a havi kötelező óraszám figyelembevételével folyamatos, 24 órás szolgálat keretében 12 órás váltásos rendszerben történt.

A bírósági eljárás során kirendelt igazságügyi könyvszakértő megállapította, hogy a felperesek esetében a perbeli időszakban nem történt ellentételezés nélküli rendkívüli munkavégzés. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.281/2008/3. számú végzésében foglaltakra is tekintettel a Hszt. 320. §-ában rögzített szabályozás nem alkalmazható a felperesek szolgálatára, mivel a szolgálatteljesítési helyük nem határvámhivatal, a MECS által végzett járőrtevékenység pedig nem minősül ügyeleti, illetve őrszolgálatnak, így az igazságügyi könyvszakértőnek az a megállapítása, hogy a folyamatos szolgálatteljesítés mellett a felpereseknek nem keletkezett ellentételezés nélküli túlszolgálat „nem releváns”.

A Mélységi Ellenőrző Csoportban szombaton és vasárnap teljesített szolgálatot pihenőnapon teljesített szolgálatnak kell tekinteni, így az túlszolgálatnak minősül.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék a 2.Mf.20.429/2013/4. számú ítéletével a közigazgatási és munkaügyi

bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélet indokolását azzal egészítette ki, hogy a váltószolgálat elrendelése a Mélységi Ellenőrző Csoport vonatkozásában jogszabálysértő, arra a Hszt. 320. §-a alapján nem kerülhetett volna sor. A Hszt. 9. § (1) bekezdése szerint semmis az a jognyilatkozat, amely a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba vagy jogszabályba ütközik, a (2) bekezdés szerint a semmisséget hivatalból kell figyelembe venni. A Hszt. 10. § (2) bekezdése szerint, ha a jognyilatkozat valamely része érvénytelen, helyette a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályt kell alkalmazni, kivéve, ha a felek az érvénytelen rész nélkül nem állapodtak volna meg. Ennek alapján a „váltószolgálat elrendelése semmis”, helyébe a jogszabályi rendelkezés lép, amely szerint a felperesek heti pihenőnapon teljesített szolgálata a Hszt. 87. § (1) bekezdése értelmében túlszolgálatnak minősül, amelyre túlszolgálati díj jár.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a felperesek keresetének az elutasítását.

Álláspontja szerint a túlszolgálat Hszt. 87. § (1) bekezdésében megállapított feltételei felperesek esetében nem teljesültek, a kirendelt igazságügyi könyvszakértő is azt állapította meg, hogy a vonatkozásukban irányadó szolgálatteljesítési időn túl nem teljesítettek olyan szolgálatot, amely ne került volna elszámolásra.

A Hszt. 86. § (4) bekezdése nem határozza meg, hogy a heti két pihenőnap minden esetben a szombat és a vasárnap, így az eljáró bíróságok a felperesek tényleges pihenőnapjaitól függetlenül, egy fikció alapján helytelenül minősítették a perbeli időszakra eső összes szombatot és vasárnapot pihenőnapnak.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint jogszabálysértő a jogerős ítéletnek a Hszt. 9. §-ával és 10. § (2) bekezdésével összefüggő érvelése is, a jogerős ítélet nem tartalmazza azt, hogy melyik fél mikori jognyilatkozata semmis. A felperesek szolgálatteljesítésére szolgálati parancsok alapján került sor, amelyek a MECS működési rendjére vonatkozó VPOP utasításokon alapultak. E normatív utasítások a Hszt. 320. §-ával nem ellentétesek, de az eljáró bíróságoknak még ebben az esetben sem lenne lehetősége a közjogi szervezetszabályozó eszköznek minősülő normatív utasítás semmissé nyilvánítására.

A Hszt. 7. § (1) bekezdése szerint nem minősül a szolgálati viszonytal kapcsolatos jognyilatkozatnak a szolgálati feladatok végrehajtására vonatkozó parancs, így e vonatkozásban semmisség megállapítására nem kerülhet sor.

A Mélységi Ellenőrző Csoportok alapfeladatainak megfelelő ellátására kizárólag folyamatos szolgálatteljesítés elrendelése mellett kerülhetett sor. A Hszt. 2009. december 31-ig hatályos 320. § (1) bekezdése arról rendelkezett, hogy mely szerveknél teljesített szolgálat minősül folyamatos szolgálathoz, nem mondta ki azt, hogy váltószolgálatot kizárólag határvámhivataloknál, valamint az állandó ügyeletet, őrszolgálatot ellátó szerveknél lehet elrendelni.

A felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben annak tartalma szerint a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérték.

Hivatkoztak arra, hogy az Mfv.II.10.287/2008/3. számú végzés egyértelműen rögzíti azt, hogy a váltószolgálat elrendelése a MECS vonatkozásában jogszabálysértő, arra a Hszt. 320. §-a nem adott lehetőséget a perbeli időszakban.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.

A Hszt. perbeli időszakban hatályos 87. § (1) bekezdése szerint, ha a szolgálat érdeke vagy rendkívüli eset szükségessé teszi, a hivatásos állomány tagja a 84. §-ban meghatározott szolgálatteljesítési időn túl, valamint a munkaszüneti és pihenőnapon is kötelezhető arra, hogy szolgálatot teljesítsen (túlszolgálat), illetőleg meghatározott ideig és helyen arra készen álljon. Nem minősül túlszolgálatnak az ügyeleti ór- és készenléti szolgálat, valamint a gyakorlaton való részvétel.

A Hszt. 86. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a hivatásos állomány tagját hetente két pihenőnap illeti meg, amelyet lehetőleg együtt kell kiadni. A folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett beosztásokban szolgálatot teljesítők esetében az egy hónapra eső pihenőnapok közül legalább az egyiknek vasárnapra kell esnie.

A Hszt. 320. §-a a hat havi munkaidőkeret alkalmazhatósága szempontjából tartalmaz fogalom meghatározást, és úgy rendelkezik, hogy a 84. § (4) bekezdésének alkalmazásában folyamatos szolgálathoz minősül a határvámhivataloknál, valamint az állandó ügyeletet, őrfeladatot ellátó szerveknél a váltószolgálat. A szolgálatteljesítési időt e szerveknél negyedéves keretekben kell meghatározni.

A Hszt. 84. § (4) bekezdése rögzíti azt, hogy a folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett, valamint a készenléti jellegű

beosztásokban a szolgálatteljesítési időt a (2) bekezdésben meghatározott heti szolgálatteljesítési időtartam figyelembevételével legfeljebb hat havi keretben is meg lehet határozni.

A felperesek általuk sem vitatottan a perbeli időszakban folyamatos szolgálatot láttak el a vonatkozó VPOP utasítások alapján.

Az elsőfokú eljárásban kirendelt igazságügyi könyvszakértő is megállapította, hogy a szolgálatteljesítési rendnek megfelelő pihenőnapjaikat az alperes biztosította, és a perbeli időszakban részükről nem történt ellentételezés nélküli rendkívüli munkavégzés.

A felperesek a túlszolgálatért járó díjazásra vonatkozó igényüket arra alapozták, hogy esetükben nem kerülhetett volna sor a Hszt. 320. §-ában foglaltakra tekintettel folyamatos szolgálatteljesítésre, így a fővámhivatalnál egyébként irányadó hivatali munkarend szerinti pihenőnapokon (szombat, vasárnap), valamint a munkaszüneti napokon általuk teljesített szolgálat túlszolgálatnak minősül, függetlenül attól, hogy e napokon a munkarendjük szerint be voltak-e osztva szolgálatteljesítésre.

Mindezeket figyelembe véve az eljáró bíróságok tévesen helyezkedtek arra az álláspontra, hogy a felperesek kereseti kérelmének megalapozottságáról annak alapján kell döntenie, hogy a felperesek szolgálatteljesítési helyén (MECS) elrendelhető volt-e folyamatos szolgálatellátás.

A túlszolgálatért járó díjazás rendeltetése az, hogy ellentételezze a hivatásos állomány tagja részére azt, ha a pihenőidejében (szolgálatteljesítési időn túl munkaszüneti vagy pihenőnapon) kell szolgálatot ellátnia. A felperesek azonban ilyenre maguk sem hivatkoztak, nem vitatták azt, hogy a váltószolgálat szerinti pihenőidejüket megkapták.

Helyesen utalt az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra, miszerint arról, hogy a felperesek esetében túlszolgálat megvalósult-e pihenőnapokon, illetve munkaszüneti napon történt munkavégzéssel, csak a felperesek által ténylegesen teljesített szolgálat alapján lehet döntenie.

Az eljáró bíróságok a téves jogi álláspontjuk folytán a kereseti kérelem elbírálásakor nem vették figyelembe azt, hogy a felperesek keresetének történő helyt adás esetén a felperesekre is irányadó szolgálatteljesítési idő mértéke sérülne, hiszen így nem minősülne rendes munkaidőben történő munkavégzésnek az általuk ilyenként teljesített szombati, vasárnapi, valamint munkaszüneti napon történt munkavégzés.

Az igazságügyi könyvszakértői szakvélemény mellékletét képező, a kötelező óraszámokról rendelkező VPOP utasítások kifejezetten rögzítették azt, hogy „a testületnél ugyanannyi kötelező szolgálati óraszámot kell teljesítenie valamennyi hivatásos állományúnak a munkarendjétől függetlenül”.

Helytállóan hivatkozott az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a jogerős ítélet a váltószolgálat elrendelését minősítette semmisnek, ugyanakkor nem jelölte meg azt, hogy ennek kapcsán az alperes mely jognyilatkozatát tekinti érvénytelennek, figyelemmel a Hszt. 7. § (1) bekezdésére is.

Helyesen utalt az alperes arra is, hogy még esetleges érvénytelenség esetén is figyelemmel kell lenni a Hszt. 11. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely szerint az érvénytelen jognyilatkozat alapján jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat és kötelezettségeket úgy kellett elbírálni, mintha azok érvényesek lettek volna.

Tévesen hivatkoztak az eljárás bíróságok az álláspontjuk alátámasztásaként a Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.281/2008/3. számú végzésére, hiszen ez a döntés nem túlszolgálatra járó díjazás tárgyában született.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperesek keresetét elutasította.

A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperes eljárási költségének a megfizetésére.

Az eljárási illetéket a Pp. 358/B. §-a, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. július 9.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Suba Ildikó s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő